

Vážení kolegové,

naše společnost navzdory šířícímu se mínění existuje - pouze zápasí s obtížemi obdobnými oněm, jež potkávají i některé mnohem početnější a etablovanější spolky u nás. Druhé číslo bulletinu, stejně jako složenky k uhrazení zápisného a ročního příspěvku, jsme slíbili zaslat mnohem dříve než činíme. Nyní ale předpokládáme konsolidaci a rozvoj Uměleckohistorické společnosti, závisejících nejen na pokroku v administrativních věcech, ale i na kolezích, kteří se ke společné věci hlásí. Zatím své přihlášky nezaslali všichni z Vás, další - původně nechtěně opomenutí - jsou vyzýváni, aby se připojili. Rozvoj UHS do budoucna závisí mimo jiné i na získání základních finančních prostředků, kde jsme stále zcela odkázáni na pochopení členů. Pro úplnost podotýkáme, že ustavující shromáždění se dohodlo, že to, zda a v jaké výši přispějí důchodci, je věcí dobrovolnou. Mezitím byly stanovy, které jste již obdrželi, schváleny Ministerstvem vnitra ČR, a to s jedinou drobnou změnou (zkrácení § VI-1-b). Společnost byla registrována 15.března pod IČO 418005.

Plánované mimořádné valné shromáždění, oznámené v 1.čísle bulletinu, jsme se rozhodli letos nekonat, pokud k tomu sami neprojevíte vůli. Místo toho bychom rádi čas využili k seriózní přípravě řádného shromáždění na počátku příštího roku, které by - tak jako v zahraničních spolecích historiků umění - mělo program předně odborný, uspořádaný do simultánních zasedání. O podrobnostech návrhu, počítajícího s iniciativou členů pro určení skladby zasedání, informujeme příště.

Na Vaší aktivitě závisí i uskutečnění záměru, který je v zájmu nás všech: tento bulletin by se chtěl stát souhrnným zdrojem aktuálních informací o aktivitách v oboru, hlavních změnách na jednotlivých pracovištích, do budoucna i o pracovních a dalších příležitostech pro historiky umění. Uvítáme proto Vaše informace o personálních i akcích zvláště z míst pro nás odlehlejších, i jakékoli Vaše podněty.

Správná adresa pro materiály k uveřejnění, stejně jako pro ostatní korespondenci, je: Uměleckohistorická společnost v českých zemích, P.O.Box 43, 11121 Praha 1.

Výbor Uměleckohistorické společnosti v českých zemích zvolil na své schůzi 21.2.1990 NÁRODNÍ KOMITÉT DĚJIN UMĚNÍ v tomto složení: E.Fučíková, I.Hlobil, J.Homolka, L.Konečný, J.Kroupa, I.Krsek, L.Slavíček, J.Pešina, P.Preiss, T.Vlček, P.Wittlich.

Dne 11.6.1990 sešli se jeho členové v Praze na poradě se zástupci slovenského národního komitétu a dohodli se na společném postupu při legalizování volby prezidiem ČSAV a na zapojení československé účasti do činnosti CIHA (Mezinárodního komitétu dějin umění). Jednáním s prezidiem a byrem CIHA byla pověřena E.Fučíková.

DŮLEŽITÉ PERSONÁLNÍ ZMĚNY

ASOCIACE ČESKÝCH A MORAVSKÝCH MUZEÍ A GALERIÍ, která vznikla 21.listopadu 1989 jako obranné společenství, se ustavila na svém l.sněmu 11.května 1990. AMG sdružuje téměř všechna muzea a řadu významných galerií v Čechách a na Moravě. Vlastní práce AMG bude probíhat v odborných kolegiích, neboť chce být hlavně odborným a konzultativním, ne řídicím orgánem. Zvolení představitelů budou zároveň fungovat jako poradní orgán MK ČR.

RADA STÁTNÍCH GALERIÍ, ustavená 8.3.1990, byla na shromáždění odborných pracovníků a ředitelů státních galerií v České republice, konaném 24.května 1990 v Klášteře sv.Anežky České Národní galerie v Praze, volbami potvrzena a doplněna.

Rada státních galerií (RSG) vznikla v zájmu kvalifikované správy státního majetku - nejpodstatnější částí nedělitelného národního kulturního fondu malířských a sochařských děl.

RSG chce být vrcholným odborným orgánem státních galerií v Čechách a na Moravě, zejména v oblastech koncepce, správy a ochrany sbírek, odborné činnosti, správy a legislativy, hospodaření a personálního obsazení vedoucích míst a měla by posuzovat veškerou činnost státních galerií. Každá galerie má v RSG 1 zástupce, dalších 11 členů bylo zvoleno z pléna všech odborných pracovníků a zvolen byl rovněž i 11-členný výkonný výbor.

Shromáždění odborných pracovníků státních galerií schválilo řadu předchozích jednání pověřené pracovní skupiny směřujících k tomu, aby od 1.1.1991 byly všechny státní galerie pod přímou správou Ministerstva kultury ČR.

Činnost ROZHODČÍ KOMISE UHS lze prozatím posuzovat pouze podle podílu členů naší Společnosti, kteří byli pozváni do tří konkursních komisí, svolaných k obsazení uměleckohistorických míst: 1) VŠUP v Praze, 18.-20.4.1990, 4 místa pro historiky a teoretiky, konkurs vypsáný rektorem; 2) Středočeská galerie v Praze, 7.5.1990, konkurs na místo ředitele vypsáný vedoucím odboru kultury KNV; 3) Východočeská galerie v Pardubicích, 10.5.1990, konkurs na místo ředitele vypsáný odborem kultury ONV Pardubice. Na VŠUP se podařilo obsadit ona 4 místa skutečně optimálně. Totéž platí o Středočeské galerii. Naopak do konkursu v Pardubicích se nepřihlásil žádný uchazeč, jenž by měl jasno ve specifčnosti galerií a zároveň představu o práci v nových podmínkách státní

správy a finančního zajištění; konkurs bude proto znovu vypsán. K dispozici jsou již obecnější poznatky. V současné situaci (a podle místní či institucionální situace) je zcela zřejmé, že zmíněná i očekávaná konkursní řízení jsou naprosto nezbytná. Ta, která již proběhla, uskutečnila se naprosto regulérně. Dále se ukazuje, že pohyb neodborníků - uchazečů je už značný. V mnoha případech zatěžují agendu a projevují se bez kritičnosti k vlastním schopnostem.

V uplynulých 2 měsících - dubnu a květnu 1990 byly některými zřizovateli vypsány konkurzy na obsazení funkce ředitele státních (regionálních) galerií.

Po projednání v konkursních komisích byli jmenováni noví ředitelé:
 Oblastní galerie výtvarného umění Olomouc - PhDr. Pavel Zatloukal
 Moravská galerie Brno - PhDr. Jaroslav Kačer
 Oblastní galerie výtvarného umění Zlín - PhDr. Ludvík Ševeček
 Středočeská galerie Praha - PhDr. Jan Sekera

V některých galeriích konkursní komise nedoporučily žádného z uchazečů do funkce ředitele galerie a proto bylo rozhodnuto, že budou vypsány nové konkurzy:

Západočeská galerie Plzeň - dosavadní ředitelka PhDr. Jana Potužáková odvolána z funkce a pověřena řízením galerie do doby jmenování ředitele na základě nového konkursu

Východočeská galerie Pardubice - prozatím zůstává ve funkci ředitele dosavadní ředitel František Vít

Orlická galerie Rychnov n. Kněž. - po odchodu ředitele Karla Hynka pověřen řízením galerie PhDr. Jiří Zemánek - do jmenování ředitele z nového konkursu

V průběhu června 1990 proběhnou konkursní řízení v těchto galeriích:

Oblastní galerie Liberec
 Alšova jihočeská galerie Hluboká n. Vlt.
 Severočeská galerie Litoměřice
 Galerie umění Karlovy Vary

Vypsáný konkurs na ředitele Galerie výtvarného umění v Roudnici n. L. bylo navrženo uzavřít přímým jmenováním PhDr. Miroslavy Hlaváčkové, do funkce ředitelky, neboť byla jedinou přihlášenou kandidátkou a splňuje všechny podmínky vypsání konkursu.

KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ filozofické fakulty Univerzity Karlovy přijala novou koncepci studia, založenou na novém vysokoškolském zákonu o dlouholetých zkušenostech s výchovou historiků umění. Studovat lze jednooborově i v kombinaci s jinými obory. Rozlišuje se diplomní studium (tzv. "velké" dějiny umění, spojené s titulem magistr) a nediplomní (tzv. "malé" dějiny umění), lišící se počtem vyžadovaných zkoušek. Třetím stupněm studia bude studium doktorantské (postgraduální, vedoucí k získání titulu PhDr.). V pojetí přednášek se přechází od ovýklých přehledů spíše k přednáškám speciálním, důraz je položen na semináře a odborná cvičení. Pro dosažení této diverzifikace a zintenzivnění výuky, za značného nárůstu počtu studentů, se zvyšuje počet vědecko-pedagogických pracovníků (na katedře byla již obnovena činnost bývalého Ústavu

pro křesťanskou archeologii a uvažuje se o zřízení oddělení památkové péče) a počítá se se značnou účastí předních odborníků, působících jako externí učitelé.

Novým ředitelem ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ ČSAV se s platností od 1.června 1990 stal PhDr.Tomáš Vlček, CSc. Pracoviště nyní opět má svůj staronový název, v němž budou souviset určité změny jak v jeho pracovním zaměření, tak v personálním obsazení.

REALIZOVANÁ ODBORNÁ SETKÁNÍ

Sekce pro památkovou péči Uměleckohistorické společnosti v českých zemích uspořádala dne 27.února 1990 jednodenní seminář na téma "Ochrana historických urbanistických celků v demokratické společnosti - výhledy, doporučení, stanoviska". Díky pochopení kolegů památkářů se mohl uskutečnit v zasedací místnosti Pražského ústavu státní památkové péče. Úvodní referát "Ochrana historických urbanistických celků v demokratické společnosti" přednesl I.Hlobil. Závěrem konstatoval, že "podmínky působení památkové péče v nově se utvářející demokratické společnosti se teprve formují" a že bychom se měli všichni na tomto procesu aktivně podílet. "Spoléhat se na to, co v tomto směru vykoná pouze ministerstvo kultury (SUPPOP v Praze) by bylo neodpovědné. Jako vše ostatní v demokratické společnosti i úspěšnost péče o památky závisí na aktivitě celé odborné i laické veřejnosti. Památkové péči mohou být vnuceny příliš těsné podmínky jejího působení pouze tehdy, jestliže nebudeme usilovat o jejich optimální stanovení a jestliže sama státní památková péče nepochopí své oprávněné postavení v nové společnosti." Následovala vystoupení - v abecedním pořádku: M.Baše, Izolace nebo integrace péče o památkový fond?; E.Fučíková, Pomoc Rady světového památkového fondu při záchraně historických center u nás; V.Girsa, K programu záchrany památkového fondu; P.Halík, Prostorová morfologie - základní východisko úvah o stabilitě obrazu měst; M.Horyna, Využití městských domů - dnešní stav a výhled; Y.Janková, Proměny funkce; K.Kibic, Náměty pro další postup v ochraně a regeneraci našich historických měst; P.Kratochvíl, Rámcové podmínky památkové péče; D.Líbal, Památkové rezervace - jejich význam v rámci české výtvarné kultury; J.Muk, K diskusi o vhodných doporučeních k záchraně našich historických měst; A.Novák, Stavební řád ministerstva kultury; R.Švácha, Ochrana památek moderní architektury a ideologie; I.Vavřík - P.Krajčí, Regenerace Žižkova; J.Škabrada, Konkrétní náměty pro posílení veřejné informovanosti o problémech památkové péče; J.Vojta, Jánský vršek; A.Vošahlík, Systematika památkové urbanistické ochrany. Přečtena byla studie I.Muchky o legislativě památkové péče v Bavorsku. Závěrem promluvil arch.Milunič o problémech architektonické tvorby v historických městech. Účastníci semináře se dohodli, že zkušenosti z tohoto jednání budou využity při přípravě širšího zasedání na shodné téma v blízkém termínu.

AKADEMIE VÝTVARNÝCH UMĚNÍ v Praze podstatně rozšířila a přebudovala výuku dějin umění. Dr.J.T.Řotalík přednáší dějiny architektury, doc.J. Rataj staré umění, dr.J.Ševčíková současné umění a dr.P.Rezek filosofii.

VYSOKÁ ŠKOLA UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÁ rovněž zcela nově obsadila konkursem místa své katedry dějin a teorie umění. Dr.J.Hlaváček bude přednášet teorii a estetiku, dr.P.Pečínková moderní umění a estetiku, dr.J.Rous umění renesance, baroku a 19.století, dr.H.Soukupová umění pravěku, starověku a středověku.

K uzákonění KULTURNÍHO DĚDICTVÍ svolal SÚPPOP z pověření MK ČR dne 18. 5. 1990 první schůzku pracovní skupiny. Zabývala se přípravou nového legislativního zakotvení kulturního dědictví. Jednání, které řídili dr. J. Štulc a dr. M. Horyna, se účastnilo asi 20 pracovníků z oblastí památkové péče, galerií, muzeí a knihoven. Posuzovali zejména způsob koordinace prací a otázku, zda půjde o dílčí zákony sjednocené pouze klauzulí v připravované ústavě, či o jeden společný zákon. Pracovní skupina se má po měsíční přestávce sejít znovu.

SEMINÁŘ O KULTURNÍM DĚDICTVÍ, pořádaný vedoucím pracoviště věd. tech. rozvoje sekce památkové péče (SÚPPOP), proběhl 29. 5. 1990. V první části byli účastníci seznámeni s filosofickými, axiologickými a sociologickými přístupy ke kulturnímu dědictví a dalšími problémy. Jádrem semináře tvořily referáty z oblastí památkové péče, muzeí, galerií, archivů a historických knihoven. Poté se hovořilo o vztahu kulturního dědictví a různých oblastí společenské činnosti; všeobecně silný důraz spočíval na přehodnocení kulturní politiky minulosti. Seminář přitom přispěl i k ujasnění stanovisek zástupců jednotlivých oborů pro vypracování legislativy k ochraně kulturního dědictví. Závěrem jednání byl poskytnut výklad o výhodách i nevýhodách uvažovaných variant z právního hlediska.

Část referátů ze semináře bude vydána v omezeném nákladu sekcí během několika dní, plné znění příspěvků, včetně těch, které nemohly být proneseny, bude publikována v bulletinu sekce vydaném začátkem příštího roku. Bulletin rovněž obsáhne výsledky shrnujících jednání zástupců zúčastněných oborů, která by měla proběhnout v září, před předáním návrhů zákona (zákonů) ministerstvu kultury.

Na letošním plzeňském sympoziu, věnovaném tématu "Čechy a Evropa v kultuře 19. století", zazněly následující uměleckohistorické referáty: Bílkovo Podobenství velkého západu Čechů (R. Prahl), William Ritter, slavjanofil ze Západu (L. Bydžovská), Radeckého pomník a české rakušanství (L. Konečný-R. Prahl), Praha polemická (J. Kroutvor), Česká národní myšlenka a Rudolfinum (J. Vybíral).

Za svého pobytu v Praze přednesl dvě přednášky profesor David Leatherbarrow (School of Architecture, University of Pennsylvania, Philadelphia). První se zabývala vztahem tzv. "ars memoriae" k dispozicím seвероitalských poutních míst 16. a 17. století (Ústav dějin umění, 18. ledna). Název druhé byl: Adolf Loos - Modernity & Tradition (Národní technické muzeum, 19. ledna).

Charles I. Minott, profesor dějin umění na University of Pennsylvania ve Filadelfii, hovořil 3. května v Ústavu dějin umění ČSAV na téma: The Crucifixion Retable of the Duke of Burgundy, the Ghent Altarpiece and Their Connection to the Liber Viaticus.

Katedra dějin umění a estetiky FFUK uspořádala ve čtvrtek 10.května přednášku, na níž dr.Ingvar Bergström (profesor emeritus universitý v Göteborgu) promluvil o problematice znalcství barokních obrazů.

O epitafech v Gdaňsku 15.-17.století, jejich ikonografii a funkci, referovala ve čtvrtek 7.června ve slavnostním sále kláštera sv.Anežky mgr.Katarzyna Cieslak.

VÝBOR UHS se 15.května setkal s představiteli Rakouského spolku historiků umění (Österreichischer Kunsthistorikerverband) v čele s jeho předsedou dr.Dieterem Bognerem. OK vznikl v roce 1982 a dnes vydává dvě periodika: Kunsthistoriker a Kunsthistoriker aktuell. V zájmu zlepšení vzájemné informovanosti bude UHS o své činnosti informovat ve druhém z nich a náš Bulletin bude avizovat akce rakouských kolegů.

Vídeňská pobočka firmy SOTHEBY'S připravila seminář určený zejména pracovníkům muzeí a galerií ČR, který seznámil s možnostmi finanční podpory a poradenské služby poskytovanými touto firmou galeriím a muzeím a který rovněž informoval o širších aspektech obchodu uměním v tržní společnosti. Firma se s ministerstvem kultury ČR dohodla na konání semináře na dobříšském zámku dne 21.června t.r. Výbor naší společnosti, vyzvaný firmou, aby se stal dalším garantem semináře, zaujal střízlivé a konstruktivní stanovisko. Usoudil, že není účelné se stavět proti šíření do budoucna užitečných informací, avšak svou roli omezil na pomoc při sestavení adresáře kolegů zvaných firmou k účasti na semináři.

PŘIPRAVOVANÁ ODBORNÁ SETKÁNÍ

SLUNCE JINÝCH SVĚTŮ (Od věci k symbolické formě) se jmenuje symposium, věnované památce Františka Šmejkal. Předmětem sympozia, chystaného UHS na listopad 1990, by měly být studie symbolických forem a jejich vznik na materiálu umění 20.století s možnými přesahy do minulosti. Za motto byl zvolen název obrazu Josefa Šímy z roku 1936, jehož symboliku analyzoval F.Šmejkal ve své monografii o Josefu Šimovi. Návrhy na referáty (prosíme teze cca na stránku strojopisu) zasílejte na adresu: Dr. Vojtěch Lahoda CSc., Ústav dějin umění, Haštalská 6, Praha 1, 11000, tel.2323230, do 31.9.1990.

Ke stému výročí narození JANA ZRZAVÉHO pořádá Národní galerie od 4.12. 1990 do 3.3.1991 výstavu ve Valdštejnské jízdárně a v Paláci Kinských. V rámci výstavy bychom rádi uskutečnili symposium o díle Jana Zrzavého a jeho místě v českém i světovém umění. Symposium by se podle našich předpokladů mělo konat na konci ledna nebo kolem poloviny února. Prosíme kolegy, aby do konce září přihlásili referáty (cca 10-15 minut) nebo diskusní příspěvky (cca 5 minut), abychom mohli stanovit program a délku trvání sympozia. Přihlášky adresujte: Národní galerie v Praze, Staroměstské náměstí 12, 110 00 Praha 1, k rukám Jany Brabcové.

V září tohoto roku navštíví Prahu jedna z živých legend dějin umění, HUGO BUCHTHAL. Profesor Buchthal se narodil roku 1909 v Berlíně; studoval tamtéž, v Heidelberku, Paříži a Hamburku (1933); od roku 1934 v Londýně, kde působil na Warburg Institute a posléze (1951) jako profesor dějin byzantského umění; 1965-75 přednášel na Institute of Fine Arts, New York University. 1959 jmenován členem Britské akademie (F.B.A.). Hlavní knižní publikace: The Miniatures of the Paris Psalter (1938); The Western Aspects of Gandahara Sculpture (1944); Miniature Painting in the Latin Kingdom of Jerusalem (1957); Historia Trojana (1971); Patronage in 13th Century Constantinople (1978, spoluautor H. Belting); The Musterbuch of Wolfenbüttel and its position in the art of the 13th century (1979); Art of the Mediterranean World, AD 100 to AD 1400 (1983). Retrospektivně zaměřená přednáška profesora Buchthala, věnovaná slavným osobnostem dějin umění našeho století, se bude se vši pravděpodobností konat ve středu 19. září, 15,00 hod., v kapitulní síni kláštera sv. Anežky.

BULLETIN NÁRODNÍ GALERIE v Praze

Národní galerie připravuje vydávání periodika, které by mělo rozšířit dosavadní publikační příležitosti oboru. Bude určeno nejen domácí, ale i zahraniční odborné veřejnosti (cizojazyčně publikované texty a resumé) a rovněž širšímu okruhu zájemců o dění v Národní galerii. Bulletin - kromě toho, že bude souhrnně informovat o činnosti ústavu - se zaměří především na zveřejňování nových poznatků o sbírkových předmětech a otázkách souvisejících. Periodikum bude vydáváno 2x ročně, asi o polovičním rozsahu časopisu Umění a přibližně za týž autorských a realizačních podmínek. Studie o 10-20 stranách strojopisu i materiálu a zprávy (kolem 5 stran) shromažďuje redakční rada. Její složení bude ještě oznámeno. Za činnost redakční rady odpovídá vědecký tajemník galerie Roman Prahel, který poskytne bližší informace zájemcům o uveřejnění příspěvků v bulletinu.

ZÁPŮJČKY VZÁCNÝCH UMĚLECKÝCH DĚL

V souvislosti s rostoucím počtem prestižních výstav světovými muzei a galeriemi se i u nás objevují stále častěji požadavky o zapůjčení významných uměleckých děl do ciziny. Od počátku tohoto roku došlo k několika sporům v této věci (výstava české gotiky do Vídně, zaslání Bruegelova obrazu do Japonska a Tizianova do Benátek); své stanovisko zaujal rovněž výbor UHS. Národní galerie proto vypracovala zásady zapůjčovací politiky vzácných a křehkých děl z jejích sbírek a předložila je ministerstvu ČR. Kromě zásad zahrnuje materiál také omezený seznam sbírkových předmětů a jejich skupin, na jejichž vyloučení z transportů se trvá. Výbor UHS se s těmito zásadami seznámil a doporučuje je k seznámení a zvážení regionálními galeriemi a dalším pracovištím se sbírkami obsahujícími významné umělecké předměty. Materiál lze získat v oddělení regionálních galerií Národní galerie. Komise pro galerie a muzea

spolu s komisí pro památkovou péči UHS projednají v nejbližší době, jaký další postup výbor naší společnosti doporučí, pokud jde o podobně významné a zápůjčkami ohrožené umělecké předměty z různých majetků.